

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

2. Status Ecclesiae Amanguccij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

rogavit, eadem se vellet dignari facultate, quam Amanguccij eius frater Cosmo amplissimam fecerat erudiendi populos ad salutem, diuinæ legis promulgatione. Audito Rex Xauerij nomine, quem intimè amabat, celeriter ad eò petenti annuit, vt nocte eadem vrbe tota, præconis voce edici mandaret, se cuius suorum impertiri suscipiendæ legis Christianæ liberam potestatem; ac ne quis auderet Patribus nocere, Bonzium, nobilis, plebeius, & gradus demum cuiuscumque is foret, aut iis obstare in lege promulganda quæ sanctos efficeret (sicillam nominabat) addebatque animo infixum penitus hæere quem ei Xauerius discedens indiderat ardorem videndi suas non modo ditiones, sed omnem omnino Iaponiam veritatis splendore coruscantem, quam Patres haudquaquam occiduo ex orbe, sed cælo ex ipso in Orientem attulissent. Verum Gago satius visum est lentè festinare nec se Bonziorum contentionibus ante committere, quàm à Turriano viro sapiente, & longa docto experientia rescisset, quem sibi modum in re Christi gerenda suaderet, tutiusque censeret ac felicius processurum: quare Bango cum socijs Amanguccium est profectus, quod iter leucarum quinquaginta vt securius conficeret, familiari aulico Rex pro singulari sua beneuolentia deducendum, & custodiendum credit.

Censebat Ecclesia Amanguccensis Christianos vix plures bis mille, angusto fœtor numero inter familiarum vndecim millia, ex quibus, ciuitas constabat; sed eos tam solidæ fidei, & hæroicæ virtutis, vt videre se Gagus putaret cœnobitas non abstractos modo à rebus caducis; sed magni animi comparatione, pro Christo mori promptos, & cupidos; quin & sibi, suisque iam mortuos; & à parentum (si auitis adhuc ritibus inhæsisent) fratrumque consuetudine alienos, vt si nulla inter se communiōe sanguinis, & naturæ vinculo neçerentur. E contrario nobiles cum plebeijs tam arctè iunxerant nodi mutuæ caritatis, vt domus vnus germanos vno patre prognatos diceres. Erant in iis ex aula non pauci, & quod in feroci & superba gente prodigiosum est, ad pia misericordiæ, & humilitatis officia, tam proni & alacres vt ea sibi honori ducerent. Ter quaterue in mense dabant pauperibus epulum, studio quidem leuandæ illorum egestatis, sed multo propensius ministerio in eos vili se abiiciendi; conueniebant ad Patres quotidie, quàm multos domus capere poterat, vt aliquid de diuinis audirent, interdum conciones; subinde sibi à Xauerio scripta, & tradita, de rebus fidei, de Christo, de orbe condito, & sex illius ab Adamo ad redemptorem ætatibus: Sub quæ ad genua Cosmo accidentes, post difficultates conscientæ distinctè illi expositas, referebat quisque ab illo præsidia quibus aduersus illas se muniret, ac si quem noscent Christianum à recto, & bono exerrare, ex eo scitabantur qui possent in viam errantem reuocare. Pridie festorum solennium noctes cum Patribus orando audiendisque de Deo sermonibus vigilabant. Verba quoque ad ethnicos, nec frustra faciebant; maximè nobiles, quorum auctoritas magni ponderis apud plebem,

2.
Status Ec-
clesiæ A-
manguccij.

plebem, multorum saluti proderat, quibus vero facultas suppetebat alij exscribendis, vertendis alij, caractere & lingua vernacula occupari, quæ ab ethnicis lecta, cognitionem veri Dei, & inanitatem falsorum iis suaderent, in quo etiam Ioanni Fernandez magno vsui fuere. Hic & habilitate ingenij, & longo ac sudato labore linguæ Iaponicæ peritissimus euaserat, & audiebatur dicens ad populum tam expeditè, & propriè vt sui moueret admirationem, & eius vrbis videretur ciuis. Nam alioqui adedò teretes, & delicatæ sunt Iaponum aures, vt vocem aut minus idoneam, aut crassiuscule prolatam, sine ioco, & risu in externis non ferant. Nec vocales scribendo nec consonantes habent ex quibus verba componimus, sed suo cuique scribendo vocabulo sua est nota singularis. Imò notis vtuntur duplicis generis, harum aliæ simpliciores, claræ, & vulgo communes; aliæ significatus ambigui, & intelligentiæ solis doctoribus peruiæ, ob diuersitatem multarum rerum quas significant singulæ, exemplo sit vna, quæ animam simul notabit & dæmonem, quod ex duabus simplicibus, duo hæc significantibus in vnam implexa sit figuram. Alia simplex, & plebeia, vulgique propria, quæ animam tantum legenti indicabit. Prioribus igitur quæ significatum habent ancipitem; quid significare auctor voluerit, doctorum artis est diuinare, suntque huius artis, & intelligentiæ in academiis publicis magistri. Quodd autem horum characterum, neutri ductu formentur linearum quibus nostros exprimant caracteres, nec possint proinde quædam ex nostris vocabula scribere, cum nullum ipsi vocabulum habeant quod à nobis commodè non scribatur; idcirco Fernandez nouas excogitauit sculpsitque literas, seu aptius appellem notas quibus voces representaret ferme quinquaginta, ad intelligenda, & vulganda, efferendaque inter Iaponios fidei dogmata pernecessarias; ad hoc plurimum adhibuit hominem quem Cosmus ab ethnicis ad Christianos transcripserat, vir fuit media ætate; acutissimo ingenio, & qui diu principes Iaponiæ Academiis triuerat; professione Bonzius; etsi reipsa nec Bonzius, nec vllius sectarum discipulus quæ magno numero religionem Iaponum scindunt, huc enim ratiocinando pertigerat vt perspicuè cerne- ret, nulli earum Veri umbram, aut probabilis inesse. Nominatim vero ab iis de Deo confingi multa, & contentionibus iactari quæ cum hominis sensu ratione compotis pugnarent; sic iis quæ norat haud satis credulus; & ignorans quibus credi oporteret, infidelitatis malo vtumque liber, bono tamen fidei carebat. Posteaquam vero Amanguccij sua in patria Christianos vidit quales modo fuisse descripsimus, vitamque illorum inculpatam, & piis operibus feruidam, cum impura, & turpi Bonziorum vita conferre cœpit, quantumque ab ea discrepatet, accuratius obseruauit, confecit in dies certius hanc esse quam deceret ab homine ratione prædito teneri, eiusque præstantia iam captus, quæsiuit qui sibi conciliaret ad Patres aditum; amplius de illa interrogaturus; & domi commodum viæ quem optabat indicem inuenit, vxor Cosmo docente

docente Christianam professa marito dux ad illum extitit, ubi aliquot dies grauissimis quibusque fidei arcanis ex eo dilucide perceptis, ut erat ingenio excellens, iamque suis ab erroribus antiquis libero, veritati non ægrè manus dedit; nec eam serius quam postquam cognouerat est amplexus, & tùm sua ingenti tum Christianorum lætitia, initiatus sacro Baptismate, cœpit mox Euangelij præconem agere. Imprimis tamen quicquid male partum, vendendis populo, Bonziorum more, fabulis possidebat abiecit; conducta deinceps ad Patrum ædes domuncula, opificij vilis innocenti lucro affatim diues victitauit, paruo egens paruoque contentus quod vitam ageret ieiuniis, & asperitate dura exercitam, nihilque corpori indulgentem, cuius haud minus sanctimonia, quam efficacia verborum, discussit complurium cæcitatem, eosque ab idolis ad Christum quem deprædicabat perpetuo, conuertit. Noctem post paucas ad quietem horas, æternorum partim meditatione exagebat; Dei maximè diuinarumque eius opum; partim reddendis Iaponum sermone cultissimo Christianæ fidei documentis, iuandoque Fernande in delineandis quos indicauius paulo ante characteribus nouis, & vocabulorum emendatione, Rem quoque Christianam famosus ethnicus Amanguccij plurimum promouit, Senex erat annorum octoginta, stirpe nobilis, & castri Dominus, simulachris à puero eo vsque addictus ut ad ea prostratus plus quotidie centies oraret, & ponendis humi assidue de more manibus ad fulciendum corpus, callosis crustis palmas totas durasset. Respexit tandem clementissimus Deus senem, quem vna reum ignorantia fecerat, ut suæ superstitionis execratione subita, & constanti patefecit, cum primum ex Patribus de vero Deo, & Christo cognouit. Sacro fonte renatum inconsolabilis vrebat dolor, nullo sine ac modo lacrimarum inspectabat crebro callosas manus, earumque velut admonitu reperebat animo tot annos tam laboriosè, sed frustra proiectos; iugebatque potissimum vitam sibi deesse qua posset tantundem pro Deo præstare, quantum à Bonziis deceptus, pro dæmonibus præstitisset. Vnum, quo solo consolabatur mœrorem suum, id agebat, ut quod erat sibi de vita residuum aded auarè quæstuosèque occuparet, ac si esset annorum octoginta iacturam, breui eo tempore pensaturus, Christianæ doctrinæ apographum sua manu accuratissimum descripsit: construxit in castro suo sacram ædem; & ab suis exorsus, familiam omnem Christianis subiecit institutis, eademque suis annuntiauit clientibus nec maiora, & plura molienti aliud defuit præter tempus. Alienorum pagus est, Amanguccio leuca distans, profectus ed Cosmus & concionatus ad populum incolis tantum sexaginta Christum persuasit; sed misit erudiendis cæteris vice sua iuuenem planè Sanctum Laurentium nomine, natione Iaponem, qui habitu laico degebat inter nostros, cæterum religiosæ regulæ, ac votorum obseruantissimus. Redibat hic paucis quibusque diebus sua cum præda domum, tunc decem, modo duodecim incolarum, ut iis perficiendis manum vltimam adhiberent

Patres, & sacro illos baptismo lustrarent; nec cessauit prius optimus iuuenis quam trecentos ad Christum perduxisset. Memoranturque de iis mira; præsertim agricolæ rudes, & pauperes cum essent, de Deo tam multa & æternis sciaisse, tam sublimi de iis locutos stylo, vt peculiari spiritus illius magisterio docti viderentur qui se simplicibus & puris mentibus largius infundit. Suum quin etiam Bonzium quem olim tanquam oraculum suspensi audierant, prouocatione importuna ad disputandum compulerè, & damnare ignorantia tam palam, vt relicta domo, probri dedecus voluntario exilio fugeret, fixis in commune diebus conueniebant ad publicas preces, simul diuina mysteria ne mente exciderent repetebant, mutuaque adhortatione stabiliabant suam in sanctis operibus, & Christi fide perseverantiam.

3.
Regē Bung.
rebell. suis
Deus seru.

Hoc statu minime pœnitendo sustinebat sese Ecclesia Amanguccien-
sis Cosmo illam viribus omnibus fulciete cum illius regni (de qua
narrandum est) rebellionē subita repente concidit. Hæsit cum Cosmo
Gagus ad februarium anni tertij & quinquagesimi, audiuitque ex eo
modum collocandæ fructu quam maximo operæ: reuertens inde cum
Fernande, & Alcaceua Funaium venit; vnde hic statim repetiit Indias ad
operarios conscribendos qui messes illic iam latè flauentes colligerent,
Christianos esse Cangoximæ, deesse à quibus conseruari, nedum auge-
ri numero valerent; Firandum nostros expetere, regemque illius ma-
gnam spem facere suscipiendi sacra Christiana. Amanguccio & Bungo
quod messes tam parçæ prouenirent, messorum penuria fieri. Proinde
accurrerent ad opem quamplurimi; nusquam fore laborem fructu, &
pretio maiorem; nec stillam sudoris, ex qua vt minimum salus animæ
vnius non surgeret, iungebant Patrum votis suas item preces, & desi-
deria tres Iaponiæ Principes, datis ad Indiæ Proregem per certos nuntios
literis, quibus illi suis in portibus anchorarium deferebant immune ac
liberum; eius dumtaxat honorariam mercedem, Societatis Patres ad se
mitti rogabant, qui religionis veræ lucem regnis suis illatam diffunde-
rent, ibat Funaius Alcaceua perferendis mandatis lætus & alacer Firandi
nauim ad Indos conscensurus; cum repente exorta seditio, suo cum
Regno ipsum regem, & cum illo Patres tantum non obruit. Fatorindonus,
Enuacatondonus, & Hicimandonus, (sic sunt vice prænominum
Iaponum nomina; in quibus dominum, posteriores duæ syllabæ *Donus*
significant; priores regnum, dinastiam siue quid aliud cuius sint Domini;
vt Arimandonus, Arimæ Dominum, Omurandonus Omuræ idem-
que in cæteris) tres illi armis & factionibus potentes aggressi sunt Re-
gem cui erant offensi de medio tollere; stabant suum quisque ad pala-
tium cum armatis sequacibus expediti, aderat cuique magna vis popu-
li, & nobilitatis ad nutum arrecta; fremebat scilla in partes ciuitas;
Rex, vt nouis rebus & subitis, anceps & dubius cui se crederet, vehem-
entissime capiti metuebat. Christiani quidem paulo prius, aduentum
Patrum sibi magnopere gratulati, ad eos conueniunt, spondent se in tu-
rum